

Recensioner

Gunnar Olofsson och Thomas Thomell, *Gavra. Historien om en grekisk by och dess invånare*, Lund: Arkiv förlag 2012, 315 s.

Gavra är en liten by i centrala Makedonien, norr om Thessaloniki. Härifrån utvandrade en stor del av befolkningen till Sverige under slutet av 1960-talet och början av 1970-talet för att arbeta. De allra flesta hamnade i Småland, i de tunga industrierna runt Lessebo.

Gavraborna som kom till Sverige var jordbrukare, de odlade främst tobak, och när den amerikanska tobaksindustrin tog över marknaden så förändrades förutsättningarna för att leva på detta jordbruk i östra Medelhavsområdet. Många av byborna kom då att lämna Gavra för att söka arbete i Thessaloniki och i norra Europa.

Gunnar Olofsson och Thomas Thomell har skrivit en bok som handlar om just dessa arbetskraftsinvandrare, fast kanske mer om deras identiteter som utvandrare. *Gavra. Historien om en grekisk by och dess invånare* är resultatet av ett sociologiskt forskningsprojekt. Olofsson är professor i sociologi vid Linnéuniversitetet i Växjö och Thomell är sociolog och bibliotekarie, kanske mest känd för Medusaläsare som tidigare föreståndare för Svenska Athenin-

stitutets gästhem i Kavalla. Genom intervjuer med arbetskraftinvandrarna från Gavra och deras familjer har Olofsson och Thomell kunnat kartlägga livet både i Grekland och i Sverige.

Boken kretsar alltså kring byn Gavra och de sociala och politiska faktorerna bakom en generations beslut att lämna Grekland. Den tangerar skälen till Sveriges behov av arbetskraft, men har sitt fokus på den grekiska kontexten. Författarna önskar skildra "det stora i det lilla", varpå Gavrabornas livshistorier vävs ihop med Greklands och Balkans politiska historia. Gavraborna skildras här i ljuset av 1900-talets historiska omvälvningar; befolkningsutbytet med Turkiet under 1920-talet, andra världskriget och den tyska ockupationen, inbördes-

kriget i slutet av 1940-talet samt jun-taregimen på 1970-talet. Det är också en historia om klass och politik, där många av byborna blev medlemmar av kommunistiska organisationer under efterkrigstiden. Allt detta präglade deras upplevelser av Sverige och arbetet på fabrikerna. Många valde att efter pensionen flytta tillbaka till Gavra, medan andra stannade i Sverige. Gavra är idag en hybridmiljö, där många aspekter av vardagslivet präglas av de intryck som återvändarna fick av Sverige. Rörande exempel är den rökfria avdelningen i kulturföreningens lokaler i Gavra och de svenskinspirerade trädgårdarna. Det väcker frågor om identitetsskapande, om att vara grek i Sverige och svensk i Grekland.

Gavra. Historien om en grekisk by och dess invånare är en gripande berättelse om folkförflyttningar, politisk förföljelse,

överlevnadsstrategier och familjeband genom 1900-talet. Styrkan med boken är just hur författarna knyter an individhistorier till politisk historia utan att bli sentimentala. En mycket läsvärd bok för alla som är intresserade av Greklands nutidshistoria men också högst aktuell i dessa tider av ökad främlingsfientlighet och invandringskepsis.

Ingrid Berg